Треба чекати, казали всі, треба чекати, бо в таких випадках нічого не відомо; і лікар Раймонді повторював, треба чекати, така реакція організму трапляється, особливо у віці Мечі, треба чекати, сеньйоре Ботто; так, лікарю, але ж минуло два тижні, а вона не прокидається, два тижні вона як нежива, лікарю; розумію, сеньйоро Луїсо, але це стан класичної коми, тут лишається тільки одне — чекати. І Лауро чекав; щоразу, повернувшись з університету, він на мить зупинявся на ганку, перш ніж відчинити двері, й думав, сьогодні це станеться, сьогодні я побачу, що вона прокинулась, розплющила очі й розмовляє з матір'ю, адже так не може тривати довго, вона не може померти двадцяти років, я просто певен, що вона сидить на ліжку й розмовляє з матір'ю; однак так само треба чекати — ніяких змін, синку, лікар прийде увечері, всі кажуть, нічого не вдієш; піди попоїж, любий, твоя матуся посидить з Мечею, а ти готуйся, не забувай про іспити — ми всі ждемо, коли ти вивчишся. А проте загальне чекання зосередилося там, де єдине, що не змінювалось, що лишалося таким самим упродовж днів, була Меча, непорушна Меча на цьому ліжку; худорлява, легенька Меча, рок-танцюристка й тенісистка, вона лежала наче під гнітом і сама гнітила всіх не один тиждень; повне порушення функцій, коматозний стан, сеньйоре Ботто, годі щось передбачити, сеньйоро Луїсо, треба лише підтримувати її й створювати умови, адже в її віці ще достатньо сили й бажання жити. Але, лікарю, вона ж безпорадна, нічого не розуміє, вона як... о господи, вже й не знаю, що кажу.

І Лауро не вірив, усе нагадувало чергову витівку Мечі, яка завжди безжально його розігрувала — то з'явиться привидом у простирадлі на сходах, то підкладе в ліжко ручку з пером, — вони аж за животи хапались і вигадували нові витівки, наче малі діти. Цілковите порушення функцій, різке заціпеніння одного вечора після пропасниці й болю, раптове оніміння, посіріла шкіра, слабке, уповільнене дихання. Вона єдина лишалася незворушною серед лікарів, медичних інструментів, аналізів, консультацій, доки злий жарт Мечі не став реальністю, оволодіваючи з кожною годиною усіма — розпачливі зойки доньї Луїси, що перейшли в стримуване ридання й розпач на кухні й у ванні,

нарікання батька, поділені між часом передачі новин і переглядом газет, недовірливе дратування Лауро, притлумлюване дорогою до університету, лекціями, зборами, іскорка надії під час кожного повернення, ти поплатишся, Мечо, так не жартують, пустунко, я тобі віддячу, начувайся. Вона єдина залишалася незворушною, та ще доглядальниця за своїм плетінням; собаку відвели до дядька, лікар Раймонді вже приходив без колег, надвечір і майже відразу йшов — здавалося, і його гнітила нерухомість Мечі, як і всіх, що не день дужче; вони звикли до очікування, бо нічого іншого не лишалося.

Те, з кошмарами, почалося одного вечора, коли донья Луїса не знайшла градусника і здивована доглядальниця мусила йти за новим в аптеку на розі. Вона висловила свій подив, бо градусник не міг просто зникнути, та ще й коли ним користувалися тричі на день; біля ліжка Мечі розмовляли вголос — шепотіння перших днів було безглуздим, Меча нічого не чула, лікар Раймонді твердив, що коматозний стан позбавляє відчуттів, бо, хоч би що казали, байдужий вигляд Мечі не зміниться. Вони саме говорили про градусник, коли почулися постріли на розі, чи й трохи далі, на вулиці Гаона. Вони перезирнулися, доглядальниця знизала плечима, бо стрілянина не дивина ні для цього кварталу, ні для будь-якого іншого в місті; донья Луїса хотіла іще щось докинути про градусник, як раптом обидві помітили, що в Мечі затремтіли руки. Це тривало мить, однак її вистачило; донья Луїса скрикнула, доглядальниця перелякано затисла їй рота, з вітальні саме зайшов сеньйор Ботто, і тепер уже втрьох вони побачили, як тремтіння охопило всю Мечу; воно змією пробігло від шиї до п'ят, під повіками заоберталися очі, легка судома спотворила обличчя, наче Меча хотіла щось сказати, на щось поскаржитись, почастішав пульс, а тоді — поступова нерухомість. Викликали Раймонді, нічого нового в його словах, хіба що більше надії, однак він її не висловив, пресвята діво, хай уже донька прокинеться і скінчаться ці страждання, о боже. Але нічого не кінчалося, за годину тремтіння повторилось, пізніше — знову, ніби Меча марила і її видіння були тяжкі й невтішні, кошмари переслідували її, а вона не могла їх здолати; лише стояла поруч, дивилася і щось промовляла до Мечі, хоч нічого ззовні її не торкалось, охопленої тим, що

незбагненно перетворилося на суцільний, нескінченний кошмар, нібито без будь-якої очевидної причини; порятуй її, господи, не залиш такою; Лауро, повернувшись із занять, теж став біля ліжка,, поклавши руку на плече матері, що молилась.

Увечері ще одна консультація, принесли новий прилад з присосками й електродами, їх приклали до голови й ніг хворої, і двоє лікарів, приятелів Раймонді, довго сперечалися у вітальні; треба далі чекати, сеньйоре Ботто, картина не змінилась, нерозважливо вважати тремтіння за покращання. Але ж вона марить, лікарю, в неї кошмари, ви ж на власні очі бачили; ось і зараз вони почнуться, вона щось відчуває і тяжко страждає, лікарю. Все це вегетативне, сеньйоро Луїсо, свідомість тут не бере участі, повірте мені, треба чекати й не брати близько до серця, ваша дочка не страждає; розумію, це нелегко, але краще її полишити на доглядальницю, поки щось зміниться; спробуйте відпочити, сеньйоро, випийте снодійного, яке я вам дав.

Лауро просидів над Мечею до півночі, час від часу беручись до конспектів, готуючись до іспитів. Коли заревли сирени, згадав, що мусить подзвонити по номеру, який дав Лусеро; цього не слід було робити з дому — він мав вискочити на вулицю, щойно змовкне виття сирен. Помітив, як ворухнулися пальці лівої руки Мечі, а очі знову забігали під повіками. Доглядальниця попросила хлопця вийти з кімнати, нічого, мовляв, не вдієш, треба чекати.

— Але ж вона марить, — проказав Лауро, — вона знову марить, погляньте!

Це тривало, поки завивали сирени на вулиці, її руки наче щось шукали, пальці намагалися намацати ручку з пером у простирадлі. Знову прийшла донья Луїса, вона не могла спати.

— Чому ви, — трохи не роздратовано запитала доглядальниця, — не випили снодійних таблеток, які дав лікар Раймонді?

— Я їх не знайшла, — розгублено відповіла донья Луїса. — Вони лежали на нічному столику, а тепер їх там немає.

Доглядальниця сама пішла на пошуки, а Лауро з матір'ю перезирнулися; Меча ледь ворухнула пальцями, й донья Луїса з Лауро відчули, що кошмар триває, триває нескінченно, ніби не досягаючи тієї критичної точки, коли туга, граничний розпач пробудили б хвору, як це траплялося, щоб вирвати з лабет жаху. Проте вона марила й далі, тоді її пальці знову засіпались.

— Я ніде на знайшла їх, сеньйоро, — повідомила доглядальниця. — Всі ми такі розгублені, що вже й не тямимо, що і де клали.

Наступного вечора Лауро повернувся пізно, й сеньйор Ботто, не одриваючись від телевізора — саме передавали кубковий футбольний матч, — поцікавився принагідно, де він був.

— Зібралися з друзями, — відповів Лауро, шукаючи, з чим би його зробити сандвіч.

— Оце гол, красень! — вигукнув сеньйор Ботто. — Добре, що зустріч транслюють — хоч подивимось, як грає чемпіон.

Лауро понуро жував і не виявляв зацікавлення до матчу.

— Ти сам знаєш, що робиш, сину, — озвався сеньйор Ботто, невідривно стежачи за екраном, — але пильнуйся.

Лауро дещо розгублено глянув на нього — вперше батько заговорив про його особисті справи.

— Не хвилюйся, тату, — відказав він і підвівся, щоб припинити цю розмову.

Доглядальниця пригасила світильник і тепер Мечу було ледь видно. Донья Луїса на софі відвела від обличчя руки і Лауро поцілував її в чоло.

— Все те саме, — промовила донья Луїса. — Весь час те саме, синку. Дивися, дивися лише, як тремтять її губи; бідолашна, певно, знову марить, божечку мій. Як може воно тривати без кінця...

— Мамо!

— Але ж це нестерпно, Лауро, ніхто не відчуває так, як я, не розуміє, що її мучить кошмар, а вона не може пробудитись.

— Я і розумію, і відчуваю це, мамо. Але якби можна хоч чимось зарадити, Раймонді б зарадив. Ти їй нічим не зарадиш, даремно сидіти тут; іди поспи, випий щось заспокійливе і спробуй заснути.

Він допоміг їй підвестися і провів до дверей.

— Що то було, Лауро? — рвучко зупинилася вона.

— Нічого особливого, мамо; десь стріляли, ти ж бо знаєш.

А:втім, насправді донья Луїса нічого не знала і годі було щось додавати. Він ужё запізнювався, відведе її до спальні й спуститься до крамниці, звідти зателефонує Лусеро.

Блакитної куртки, яку він любив одягати ввечері, ніде не було; подивився на вішалках, чи не повісила її туди мати, тож накинув перший-ліпший піджак, бо на вулиці було прохолодно. Перш ніж вийти, зазирнув до кімнати Мечі; ще не звикнувши до темряви, відчув: у Мечі кошмари — сіпалися руки, наче під шкірою струмувала таємна сила. На вулиці знову завили сирени, йому не слід зараз виходити, але пізніше зачиниться крамниця, й він не встигне подзвонити. Мечині очі бігали під повіками, наче бажали прозирнути, подивитись, поглянути на нього. Він

одним пальцем погладив її чоло, боючись більше торкатись, щоб не посилити кошмари. Очі бігали в очницях, і Лауро позадкував — чомусь йому ставало дедалі страшніше; сама думка, що Меча розтулить повіки й втупиться в нього, відлякувала його. Якби батько пішов спати, він би подзвонив з вітальні, говорячи півголосом, проте сеньйор Ботто ще дивився футбольний матч. "Так, тут нескоро вгомониться", — подумав Лауро. Краще він прокинеться раніше й зателефонує Лусеро, перш ніж іти до університету. Він помітив, як доглядальниця вийшла з батькової спальні, несучи щось блискуче — шприц або ложку.

Навіть час переплутався, розчинився в цьому нескінченному очікуванні, позначеному безсонними ночами й спанням удень, відвідинами родичів чи друзів, які приходили хоч трохи розрадити донью Луїсу і зіграти в доміно з сеньйором Ботто, появою нової доглядальниці, бо перша мусила на тиждень поїхати в Буенос-Айрес, кавовими чашечками, які наче втікали з очей, розкидані по всіх кімнатах; Лауро повертався, коли міг, і знову кудись ішов; Раймонді вже й не натискав на дзвінок, а просто заходив до будинку, наче пірнав у звичну рутину; не помітно ніяких негативних змін, сеньйоре Ботто, під час цього стану єдине можливе — підтримувати хвору, я введу їй їжу за допомогою зонда, треба чекати. Але ж вона повсякчас марить, лікарю, дивіться, вона майже не відпочиває. Ні, ви помиляєтесь, сеньйоро Луїсо, те, що вам видається маренням, насправді фізіологічні реакції, які важко пояснити, бо в таких випадках діють невідомі фактори, проте я певен: те, що ви сприймаєте за марення, не пов'язане із свідомістю, натомість така життєвість і рефлекси організму — гарні симптоми, можете мені повірити, бо я її уважно обстежую, а ось вам, сеньйоро Луїсо, не завадило б відпочити; не ждіть, поки я вдамся до сили.

Лауро було все важче повертатися додому після поїздок у місто і того, що діялося в університеті, однак, швидше заради матері, аніж заради Мечі, він з'являвся в той чи в той час і недовго залишався вдома; дізнавався, що ніяких змін, і розмовляв з батьками про що завгодно, аби хоч трохи розвіяти їхній розпач. Коли він наближався до ліжка Мечі, в нього щоразу виникало відчуття неймовірного контакту — Меча поруч і

наче кличе його незбагненними порухами пальців, цим поглядом ізсередини, який силкується пробитися назовні, всім тим, що триває з дня на день: послання в'язня через мури шкіри, відчайдушно марний поклик. Часом його тішила така її збудженість, переконувала, що Меча впізнає його краще за матір чи доглядальницю, що її кошмар сягає найвищого напруження, коли він перебуває тут і дивиться на неї, що слід відразу ж забратися геть, бо нічого не вдієш і марно до неї промовляти: безмозка, люба, дурненька, нерозважлива, облиш жарти, чуєш? розплющ очі й припини цей безглуздий розіграш, Мечо, дурисвітко, сестричко, доки ти збиткуватимешся, божевільна, облуднице, припини цю комедію і прийди до тями, мені стільки тобі треба розповісти, сестричко, ти зовсім не знаєш, що діється навколо, проте байдуже, я тобі розповім, Мечо, ти сама нічого не второпаєш, тож я тобі розповім. Все це промайнуло в його голові подумки, як зблиски страху, бажання достукатися до Мечі, жодного слова, вимовленого вголос, бо доглядальниця чи донья Луїса ні на мить не залишали Мечу саму, а йому ж треба стільки їй сказати, як і Меча промовляла, певно, до нього й собі — заплющеними очима й пальцями, що малювали на простирадлі безглузді літери.

Був четвер — не те, щоб вони стежили за плином днів чи він якось їх цікавив, просто доглядальниця оголосила про це, коли вони пили каву на кухні ? сеньйор Ботто згадав, що передають спеціальний випуск новин, а донья Луїса й собі — її сестра телефонувала з Росаріо, що приїде у четвер чи п'ятницю. У Лауро, природно, почалися іспити, він пішов о восьмій ранку, не попрощавшись і залишивши у вітальні записку, мовляв, не певен, чи встигну до вечері, тож даремно не чекайте. Він не з'явився на вечерю, доглядальниця вмовила цього разу донью Луїсу лягти раніше; коли сеньйор Ботто визирнув у вікно вітальні після телевікторини, пролунали автоматні черги від площі Ірланди; а тоді раптом запала тиша, аж моторошна, не сигналили навіть патрульні машини, краще піти спати; ця жінка, що відповіла на всі запитання телевікторини о десятій вечора, — справжнє диво, вона так досконало знала стародавню історію, наче сама жила за часів Юлія Цезаря, врешті-решт, від освіти більший зиск, ніж від будь-якої комерції. Ніхто не

збагнув, що вхідні двері не відчинялися цілу ніч і Лауро не повертався додому; зранку вирішили, що він іще відпочиває після іспиту або ж засів до сніданку за конспекти; лише о десятій похопилися, що його немає.

— Не переймайся, — заспокоїв дружину сеньйор Ботто, — він, певно, лишився з друзями відсвяткувати успіх.

Для доньї Луїси то був час допомогти доглядальниці помити Мечу й перемінити їй білизну; вода кімнатної температури, одеколон, ватяні тампони, простирадла — вже полудень, а Лауро... "Але ж дивно, Едуарде, чого він хоча б не зателефонував; це на нього не схоже, навіть на шкільний випускний вечір він подзвонив о дев'ятій вечора, пригадай, щоб ми не хвилювались, а тоді ж він був значно молодший".

— Хлопець, певно, закрутився з іспитами, — мовив сеньйор Ботто, — ось побачиш, він з'явиться з хвилини на хвилину, він завжди приходить на випуск новин о першій.

Проте о першій Лауро не з'явився, пропустив спортивні новини й телеграфне повідомлення про чергову спробу збройного перевороту, що провалилася завдяки вчасному втручанню сил внутрішнього. порядку, нічого нового — температура понижується, в районі Кордильєр — дощі.

Було вже за сьому, коли доглядальниця покликала донью Луїсу, яка марно обдзвонювала знайомих; сеньйор Ботто чекав дзвінка від приятеля, поліцейського інспектора, чи щось з'ясувалось; він благав донью Луїсу не чіпати телефон, проте вона вишукувала в записнику все нові номери й дзвонила всім, кого знала, — може, Лауро в дядька Фернандо або ж подався в університет на інший іспит.

— Не займай телефон, будь ласка, — знову попрохав сеньйор Ботто, — зрозумій, що саме зараз хлопець може дзвонити, а в нас весь час зайнято; а раптом він дзвонить з автомата — вони ж або зіпсовані, або знову вистоюй чергу.

Скорившись наполяганням доглядальниці, донья Луїса пішла глянути на Мечу, яка раптом почала повільно крутити головою з боку в бік; доводилося поправляти волосся, що падало їй на чоло. Кинулися повідомити лікаря Раймонді, надвечір його важко застати вдома, проте о дев'ятій його дружина подзвонила, мовляв, він уже поїхав.

— Щось сталося, — зазначила доглядальниця, коли повернулася з аптеки з коробочкою ампул. — Чогось очепили весь квартал, скрізь виють сирени.

Одірвавшись на хвильку від Мечі, яка так само хитала головою, наче неспішно й уперто заперечувала щось, донья Луїса гукнула сеньйора Ботто — "ні, ніхто нічого не знає, я певен, хлопець просто не може пройти сюди, але Раймонді пропустять за лікарським жетоном".

— Ой ні, Едуарде, ні, я певна, з ним щось трапилось; неймовірно, щоб ми досі нічого не знали, Лауро завжди...

— Поглянь, Луїсо, — прошепотів сеньйор Ботто, — поглянь, вона ворушить головою, всією рукою, вона вперше заворушила рукою; Луїсо, найпевніше...

— А якщо їй стає гірше, Едуарде? Схоже, в неї галюцинації й вона наче захищається... Зроби щось, Росо, зарадь чимось, я подзвоню Ромеро, може, вони щось знають, адже їхня дочка вчилася з Лауро, прошу, зроби їй укол, Росо, я зараз; або краще ти, Едуарде, подзвони, запитай у них, ну ж бо, швидше.

У вітальні сеньйор Ботто почав набирати номер, і зразу ж поклав трубку. А коли цієї миті телефонує Лауро, та й що можуть Ромеро знати про нього, краще зачекати ще трохи. Лікар Раймонді все не йшов, очевидно, його затримали на розі й він мусив пояснювати; Роса не наважувалась більше робити уколи Мечі — надто сильнодіючі були ліки, треба дочекатися лікаря. Нахилившись над Мечею й слідкуючи, щоб

волосся не затуляло її невидющих очей, донья Луїса раптом захиталась, та Роса вчасно підсунула стілець і всадовила враз обважнілу жінку. Виття сирен наближалося від вулиці Гаона, коли Меча розтулила повіки: погляд, не один тиждень запнутий завісою, вп'явся спершу в стелю, а тоді повільно опустився вниз і зупинився на обличчі доньї Луїси, яка закричала, зціпивши на грудях руки. Роса насилу відтягла її вбік і розпачливо покликала сеньйора Ботто; той одразу прибіг і закляк в узніжжі, втупившись у Мечу, — все відбувалося наче в глибині її очей, що переходили з доньї Луїси на сеньйора Ботто, з доглядальниці на стелю; руки Мечі поволі підтяглися до поперека, поповзли далі і сплелися за головою; її тіло забилося в корчах, бо, певно, вона вже розрізнила виття сирен, грюкіт у двері, від якого задвигтів будинок, люті вигуки, тріск дерева, що розлетілося на тріски від автоматної черги, зойки доньї Луїси, тупотіння юрби, яка вдерлася до кімнати, — наче настало пробудження Мечі, наче прийшла та щаслива мить, коли відходять кошмари, й Меча нарешті повернулася до дійсності, до прекрасного життя.